

[illegible]

bilip, bizi yoktan var eden Allah'a kulluk edebilmek ve huzuru ilahiye çıkabilme hazırlığıdır. muhasebe: Gayesizlik ve başıboşluktan kurtulmak, yaratılış gayesini idrak edip ona göre yaşamaktır. muhasebe: Akıl ve imanı nefsin başına bekçi yapabilme başarısıdır. muhasebe: Kendi kendimizi hesaba çekebilmek işidir. Yapılan işlerin maksadına uygun olup olmadığını anlama çabasıdır. muhasebe: "Ölmeden önce ölünüz" fermanına uyarak ebedî alem için ölmeden önce hazırlanabilme maharetidir. muhasebe: Kendisini dinlemeyi bilmek, enaniyet esaretinden kurtulmaktır. Geçmişin muhakemesini yapmak, geleceğin planını çizmektir. Mü'min olarak dinin emirlerine uyup uymadığını nefsin sorabilmektir. muhasebe: Sonradan pişman olmamak için önceden tedbir ve tedarikte bulunmaktır. Hataları azaltarak gaye ve maksatta isabet etmektir. muhasebe: Günük hayatımızda, iş ve kazancımızda, amel ve icraatımızda kendi hayatımızı düzene koyarak başkasına örnek olmanın yoludur. muhasebe: Bir işe başlamadan önce sonunu hesap edebilmek işidir. Ve, "ne idim, ne oldum, nerede idim, nereye geldim, neler umuyordum, nerelere kavuştum, neticede ne olacağım?" sorularının hesabını yaparak irademizi çeözecek, duygularımızı bozacak hallerden kendimizi korumaktır. muhasebe: Hülasa, başı boş yaratılmadığınızı anlama ve idrak etme işidir. (Tokay Fahri, Altınoluk Dergisi, sayı:50) “Er-Riaye isimli eserinde işlediği muhasebe kavramı sebebiyle "el-Muhasibi" lakabını alan Haris b. Esed muhasebeyi ikiye ayırmaktadır: Birincisi yapacağımız işlerle, ikincisi yaptığımız işlerle ilgili muhasebedir. Yapacağımız işlerle ilgili muhasebe yararlıyı zararlıdan ayırmak için ayak kaymasına karşı tedbirli olmamızdır. Böylece bilinçi bir biçimde zararlıyı terkeder, yararlıyı tercihle yaparız. Bu tür bir muhasebe insanın önünü görerek ve yere sağlam basarak güvenle yürümesini sağlar. Otokontrol mekanizmasını randımanlı bir biçimde çalıştırır. İnsanın sürçme ve ayak kaymalarını önler. Planlı çalışma ve sistemli ilerlemeyi gerçekleştirebilir. Proje olmadan, finans bulunmadan imar ve inşa olamayacağı gibi, muhasebe olmadan yararlı işlerde daim olmak zor hatta imkâansızdır. İkinci tür muhasebe ise geçmişte yapılan işlerle ilgilidir. İnsanın yaptığı iş ve davranışları gözden geçirerek eksik ve kusurlarını tamamlaması, hata ve günahları varsa ondan tövbekâr olması demektir. Netice itibarıyla Allah, kullarının işlerini yapmadan önce planlamalarını; yaptıktan sonra da yapılan işin nasıl bir şekil aldığını gözden geçirmelerini istemektedir. Kulun ameline nokta koyan ölümden başkası değildir. Öyleyse sağ olduğu sürece, muhasebenin iki türüsü de müminin hayatına şekil vermelidir.” (Yılmaz Hasan Kamil, Altınoluk Dergisi sayı:143) Nefis Muhasebesinin Önemi: Yüce Allah şöyle buyuruyor: يَا اَيُّهَا الَّذينَ امَنُوا اتَّقُوا اللّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَاقَدَّمَتْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللّهَ اِنَّ الّهَ خَبيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ()

وَلَ¯

تَكُونُوا

كَالَّذينَ

نَسُوا

اللّهَ

فَاَنْسيهُمْ

اَنْفُسَهُمْ

اُولئِكَ

هُمُ

الْفَاسِقُونَ

"Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakının ve herkes , yarın için önceden ne göndermiş olduğuna baksın. Allah'a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz Allah, yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır."” (Haşr, 59/18)

Yüce Allah bu ayetinde bizleri ahiret için uyararak, ne yaptığımızı kontrol etmemizi istiyor. Böylece yaptıklarımızın ahiret gününde durumumuzu belirleyeceğini ve yarın için hazırlanmamız gerektiğini bizlere hatırlatarak uyarıyor. Bir bakıma Rabbimiz bizden muhasebe yapmamızı istiyor. Ey Allah'a, Resulüne ve ahiret gününe inanıp iman şerefi ile müşerref olmuş bütün müminler! Hep Allah'tan korkun. Nifaktan, münafıklardan, küfürden, kâfirlerden, zulümnden, zalimlerden ve şeytanın şeytanlığıyla o kötü akıbete düşmekten sakınıp Allah'ın korumasına sığının da, her işinizde O'nun emir ve nehyini tutarak azabından korunun ve her nefis yarın için, yani kıyamet günü için ne hazırlamış, Allah'a ne takdim etmiş olduğuna baksın. Hesap sorulmadan önce nefisini muhasebeye çekip kendi hesabına nazar etsin. Kıyamet gününe "yarın" denilmesinin iki anlamı olduğu ifade edilmiştir. Birincisi, yarının dünden yakın olması itibariyle kıyamet yarın olacakmış gibi telakki edilerek çalışmaya teşvik etmek demektir. İkinci de, Rahmân Sûresi'nde geçtiği üzere Allah katında zamanın, birisi teklif zamanı olan dünya devri, diğeri de ceza ve mükafat zamanı olan ahiret devri olmak üzere iki günden ibaret olduğuna işaret eder ki, buna göre bugün dünya, yarın ahiret demektir. Bununla beraber âyet, insanın her gün korunmak için yarına faydalı olacak ne iş yaptığını düşünmesinin gerekli olduğunu da hatırlatmaktan uzak değildir. "Allah"tan korkun!" Bu cümle dış anlamı itibariyle öncekini te'kid etmek için tekrar edilmiş gibi görünmektedir. Fakat öncki Allah sevgisiyle emirlerin, vazifelerin yerine getirilmesi, bu ise Allah korkusuyla yasaklanan şeylerden, fenalıklardan sakınılması durumunu göstermesi itibarıyla farklılık arz etmektedir. Yani Allah'tan korkun da kötülük yapmayın ve korunmazlık etmeyin. Çünkü Allah, her ne yaparsanız haberdardır, yarın ona göre ceza veya mükafat verecektir. (Hak Dini Kur’an Dili, c. , s.) وَلَا

اُقْسِمُ

بِالنَّفْسِ

اللَّوَّامَةِ

Kendini kınayan (pişmanlık duyan) nefse yemin ederim (diriltilip hesaba çekileceksiniz). (Kiyame, 75/2) Nefs-i levvâme, "kınayan nefis" demektir. Bu da ya başkasını çok çok kınayan nefis veya yaptığı günahların fenalığını anlayıp da kendini kınayan, pişman olan nefis demek olabilir. Daha çok bu ikinci mânâ yaygın ve bilinmektedir. Onun için nefisler nefs-i emmâre (insana

[illegible]

وَهُوَ
مَعَكُمْ
أَيْنَ مَا
كُنتُمْ
وَاللَّهُ
بِمَا
تَعْمَلُونَ
بَصِيرٌ “Nerede olsanız, O
sizinle beraberdir. Allah yaptıklarınızı görür. ” (Hadid, 57/4)
إِنَّ
رَبَّكَ
لَبِالْمِرْ
َادِ “ Şüphesiz Rabbin
gözetlemedir.” (Fecr, 89/14) إِنَّ
اللّهَ لاَ
يَخْفَىَ
عَلَيْهِ
شَيْءٌ فِي
الأَرْضِ
وَلا فِي
السَّمَاء
“Şüphesiz yerde ve gökte Allah’a hiçbir şey gizli kalmaz.”
(Al-i İmran, 3/5) "Hafıza-i beşer nisyan ile ma'lulür." demişler. İnsan unutmaya meyyal bir
varlıktır. Bu yüzden her zaman bir hatırlatıcıya ve uyarıcıya ihtiyaç duyar. Bunun
için Cenab-ı Hak, biraz evvel zikrettiğimiz ayetlerde, yaptığımız her şeyin gözetlenip
bilindiğini bizlere hatırlatarak, unutmamamızı istiyor. Rasulullah Efendimiz şöyle
buyuruyor: وعن ابن عمر
قال: أخذ
رسُولُ
اللّهِ
بمنكبِى
وقالَ كُنْ في
الدُّنْيَا
كأنَّكَ
غريبٌ أو
 عابرُ
سبيلٍ.وكان
ابن عمر رضى
اللّه عنهُما
يقولُ: إذَا
أمْسَيْتَ
فَلا
َتَنْتَظِرِ
الصَّبَاحَ،
وإذَا
أصْبَحْتَ
فَلاَ
تَنْتَظِرِ

المسَاءَ،
وخُذْ منْ
صحّتِكَ
لمرضِكَ،
ومنْ حياتِكَ
لموْتِكَ. İbnu Ömer (r.a)
anlatıyor: "Rasulullah (a.s) omuzumdan tuttu ve: "Sen dünyada bir garib veya bir yolcu gibi
ol" buyurdu.İbnu Ömer (r.a) hazretleri şöyle diyordu: "Akşama erdin mi, sabahı
bekleme, sabaha erdin mi akşamı bekleme. Sağlıklı olduğun sırada hastalık halin için
hazırlık yap. Hayatta iken de ölüm için hazırlık yap." [Buhârî, Rikak 2;
Tirmizî, Zühd 25, (2334)]. Akıllı müslüman içinde bulunduğu anın
kıymetini bilir ve değerlendirir. Rabbini her an unutmaz, en azından her günün sonunda
kendini hesaba çeker. En az günde beş defa kıldığımız namazlarımızda, nefis
muhasabemizi yapmamız, namazları ihsan derecesinde kılmamız gerekir.
Çünkü Rabbimiz şöyle buyurmuyor mu? :
إِنَّ
الصَّلَاةَ
تَنْهَى عَنِ
الْفَحْشَاء
وَالْمُنكَر
16; “Namaz, insanı hayasızlıktan ve kötülükten alıkor.” (Ankebut,
29/ 45) İşte namazımızı gereği gibi eda eder, namazlarımızla birlikte kendimizi hesaba
çeker ve bu hesap doğrultusunda Murad-ı İlahi’ye göre hareket edersek bu
ayete uymuş oluruz. En azından her namazımızda muhasabemizi yapmalıyız. Belki namazın
günde beş defa oluş hikmetlerinden biride bu olsa gerek. "Her namazınızı son namazınız
gibi kılın." (İbn Mace, Zühd, 15; Müshed V, 412) Rasulullah Efendimiz
şöyle buyuruyor: وعن أبِى
برزة رَضِيَ
اللّهُ عَنْه
قال: قَالَ
رَسُولُ
اللّهِ: لايَز
15;ولُ قَدَمَا
عِبْدٍ
يَوْمَ
الْقِيَامَة
16; حَتّى
يُسْألَ عَنْ
أرْبَعٍ: عَنْ
عُمُرِهِ
فِيمَا
أفْنَاهُ،
وَعَنْ
عِلْمِهِ مَا
عَمِلَ بِهِ،
وَعَنْ
مَالِهِ
 مِنْ

أيْنَ
اكْتَسَبَهُ
وَفيمَا
أنْفَقَهُ،
وَعَنْ
جِسْمِهِ
فيمَا
أبَْلاهُ.
أخرجه
الترمذي Ebu Berze (r.a) anlatıyor: "Resulullah (a.s) buyurdular ki: "Kıyamet günü, dört şeyden sual edilmedikçe, kulun ayakları[Rabbinin huzurundan] ayrılamaz: * Ömrünü nerede harcadığından, * Ne amelde bulunduğundan, * Malını nerede kazandığından ve nereye harcadığından, * Vücudunu nerede çeürütüğünden." [Tirmizî, Kıyamet 1, (2419).] وعن أبي
هريرة رَضِيَ
اللّهُ عَنْه
قال: قالَ
رَسُولُ
اللّهِ:
بَادِرُوا
بِالاعْمَالِ سَبْعاً؛
هَلْ
تَنْتَظُرونَ إلاَّ
فَقْراً
مُنْسِياً،
أوْ غَنىً
مُطْغِياً،
أوْ مَرَضاً
مُفْسِداً،
أوْ هَرمَاً
مُفْنِداً،
أوْ مَوْتاً
مُجْهِزاً،
أوِ
الدَّجَّالَ، فَشَرُّ
غَائِبٌ
يُنْتَظَرُ،
أوِ
السَّاعَةُ
أدْهَى
وَأمَرُّ. Hz. Ebu Hureyre (r.a) anlatıyor: "Resulullah (a.s) buyurdular ki: "Yedi şeyden ön¸e amelde acele edin: * Unutturucu fakirliği mi bekliyorsunuz? * Tuğyan ettirip azdırıcı zenginliği mi bekliyorsunuz? * İfsad edici hastalığı mı bekliyorsunuz? * Aklınızı götürecek ihtiyarlığı mı bekliyorsunuz? * Ani

ölüm mü bekliyorsunuz? * Deccali mi bekliyorsunuz. Bu beklenen gaib bir şerdir.
* Yoksa kıyameti mi bekliyorsunuz? Kıyamet ise hepsinden kötü, hepsinden daha
acıdır." [Tirmizîî, Zühd 4, (2308); Nesâî, Cenaiz 123, (4, 4).] Nefis
Muhasebesinin Önündeki Engeller: İnsanoğlunun Dünya ya Aldanması
يَا اَيُّهَا
النَّاسُ
اِنَّ وَعْدَ
اللّهِ حَقٌّ
فَلَا
تَغُرَّنَّك
15;مُ الْحَيوةُ
الدُّنْياَ
وَلَا
يَغُرَّنَّك
15;مْ بِاللّهِ
الْغَرُورُ "Ey insanlar,
Allah'ın va'di gerçektir sakın dünya hayatı sizi aldatmasın ve o aldatıcı (Şeytan)
Allah'ın affına güvendirmek sureti ile sizi aldatmasın " (Fâtır, 35/5)
اِعْلَمُوا
اَنَّمَا
الْحَيوةُ
الدُّنْيَا
لَعِبٌ
وَلَهْوٌ
وَزينَةٌ
وَتَفَاخُرٌ
بَيْنَكُمْ
وَتَكَاثُرٌ
فِى
الْاَمْوَال
16;
وَالْاَوْلَ
75;دِ كَمَثَلِ
غَيْثٍ
اَعْجَبَ
الْكُفَّارَ
نَبَاتُهُ
ثُمَّ يَهيجُ
فَتَريهُ
مُصْفَرًّا
ثُمَّ
يَكُونُ
حُطَامًا
وَفِى
الْاخِرَةِ
عَذَابٌ
شَديدٌ
وَمَغْفِرَة

12; مِنَ اللّهِ
وَرِضْوَانٌ
وَمَاالْحَي
08;ةُ
الدُّنْيَا
اِلَّا
مَتَاعُ
الْغُرُورِ "Bilin ki,
dünya hayatı bir oyun, eğlence, süs, kendi aranızda övünme, mal ve
evlat çöğaltma yarışdır. (Bu) tıpkı bir yağmura benzer ki; bitirdiği ot, ekicilerin hoşuna gider,
sonra kurur, onu sapsarı görürsün, sonra çerç öp olur. Ahirette
ise çetin bir azap; Allah'tan mağfiret ve rıza vardır. Dünya hayatı ise, sadece aldatıcı
bir geçinmedir" (Hadîd, 57/20) Ahiretin Unutulması
وَاَنْفِقُو
75; مِمَّا
رَزَقْنَاكُ
05;ْ مِنْ قَبْلِ
اَنْ
يَاْتِىَ
اَحَدَكُمُ
الْمَوْتُ
فَيَقُولَ
رَبِّ
لَوْلَا
اَخَّرْتَنى
اِلى اَجَلٍ
قَريبٍ
فَاَصَّدَّق
14; وَاَكُنْ
مِنَ
الصَّالِحين
14; () وَلَنْ
يُؤَخِّرَ
اللّهُ
نَفْسًا
اِذَا جَاءَ
اَجَلُهَا
وَاللّهُ
خَبيرٌ بِمَا
تَعْمَلُونَ Ve
size rızık olarak verdiğimiz şeylerden infakta bulunun; birinize ölüm gelmesinden, "Artık
Yarabbi! Beni bir yakın müddete kadar tehir etse idin de sadaka verse idim ve
sâlihlerden olsa idim," demesinden evvel. Halbuki Allah hiçbir şahsı eceli geldiği vakit
sonraya bırakmaz, ve Allah her ne yapar iseniz haberdardır. (Münafikun, 63/9-11) Gaflet
وَلَا
تَكُونُوا
كَالَّذينَ
نَسُوا

اللّهَ
فَاَنْسيهُمْ
اَنْفُسَهُمْ اُولئِكَ
هُمُ
الْفَاسِقُونَ Allah'ı unutmş, Allah'ın da onlara kendilerini unutturduğu kimseler gibi olmayın!
Onlar, yoldan çıkmş kimselerdir. (Haşr, 59/19) حَتّى
اِذَا جَاءَ
اَحَدَهُمُ
الْمَوْتُ
قَالَ رَبِّ
ارْجِعُونِ ()
لَعَلّى
اَعْمَلُ
صَالِحًا
فيمَا
تَرَكْتُ
كَلَّا
اِنَّهَا
كَلِمَةٌ
هُوَ
قَائِلُهَا
وَمِنْ
وَرَائِهِمْ
بَرْزَخٌ
اِلى يَوْمِ
يُبْعَثُونَ ()
فَاِذَا
نُفِخَ فِى
الصُّورِ
فَلَا
اَنْسَابَ
بَيْنَهُمْ
يَوْمَئِذٍ
وَلَا
يَتَسَاءَلُونَ () فَمَنْ
ثَقُلَتْ
مَوَازينُهُ
فَاُولئِكَ
هُمُ
الْمُفْلِحُونَ () وَمَنْ
خَفَّتْ
مَوَازينُهُ
فَاُولئِكَ

[illegible]

وَلَا
تَتَّبِعِ
الْهَوى
فَيُضِلَّكَ
عَنْ سَبيلِ
اللّهِ اِنَّ
الَّذينَ
يَضِلُّونَ
عَنْ سَبيلِ
اللّهِ
لَهُمْ
عَذَابٌ
شَديدٌ بِمَا
نَسُوا
يَوْمَ
الْحِسَابِ Ey
Dâvûd! Şüphe yok ki, Biz seni yeryüzünde halife kıldık. Artık nâs
arasında hak ile hükmet ve hevâya tâbi olma, sonra seni Allah'ın yolundan
şaşırtır. Muhakkak o kimseler ki, Allah yolundan saparlar, onlar için hesap
gününü unutmuş oldukları için bir şiddetli azap vardır. (Sad, 38/26)
Zamanın Boşa Harcanması حَتّى
اِذَا جَاءَ
اَحَدَهُمُ
الْمَوْتُ
قَالَ رَبِّ
ارْجِعُونِ ()
لَعَلّى
اَعْمَلُ
صَالِحًا
فيمَا
تَرَكْتُ
كَلَّا
اِنَّهَا
كَلِمَةٌ
هُوَ
قَائِلُهَا
وَمِنْ
وَرَائِهِمْ
بَرْزَخٌ
اِلى يَوْمِ
يُبْعَثُونَ
Nihâyet onlardan birine ölüm gelince der ki: "Yarabbi! Beni geri gönder." Ta
ki boşa geçirdiğim dünyada iyi iş (ve hareketler) yapayım. Hayır! Onun söylediği
bu söz (boş) laftan ibarettir. Onların gerisinde ise, yeniden dirilecekleri güne kadar
(süren) bir berzah vardır. (Mürsquo;minun, 23/99-100) Ayetlerden Yüz
Çevirmek وَقَالُوا
لَوْ كُنَّا
نَسْمَعُ

[illegible]

[illegible]

[illegible]